

**Archeologienota met beperkte samenstelling
Lier – Bogerse Velden Fase 2
(Lot 48 en 49)**

Liesbeth Coremans

Temse
2017

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Liesbeth Coremans

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2017/12.807/162

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht	9
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	9
2.3.2	Beschrijving geplande werken	9
2.3.3	Werkwijze	13
2.4	Assessmentrapport	14
2.4.1	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	14
2.4.2	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	15
2.4.3	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	15
3	Samenvatting	16
4	Bibliografie	17
4.1	Publicaties	17
4.2	Websites	17
5	Bijlagen	18
5.1	Archeologische periodes	18
5.2	Plannenlijst	18

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

Omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn, betreft het een archeologienota met beperkte samenstelling.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017K141

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Antwerpen, Lier, Bogerse Velden, Bogaartsvelden

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 163387, 203659
- 163441, 203696
- 163460, 203669
- 163417, 203584

Kadastraal plan:

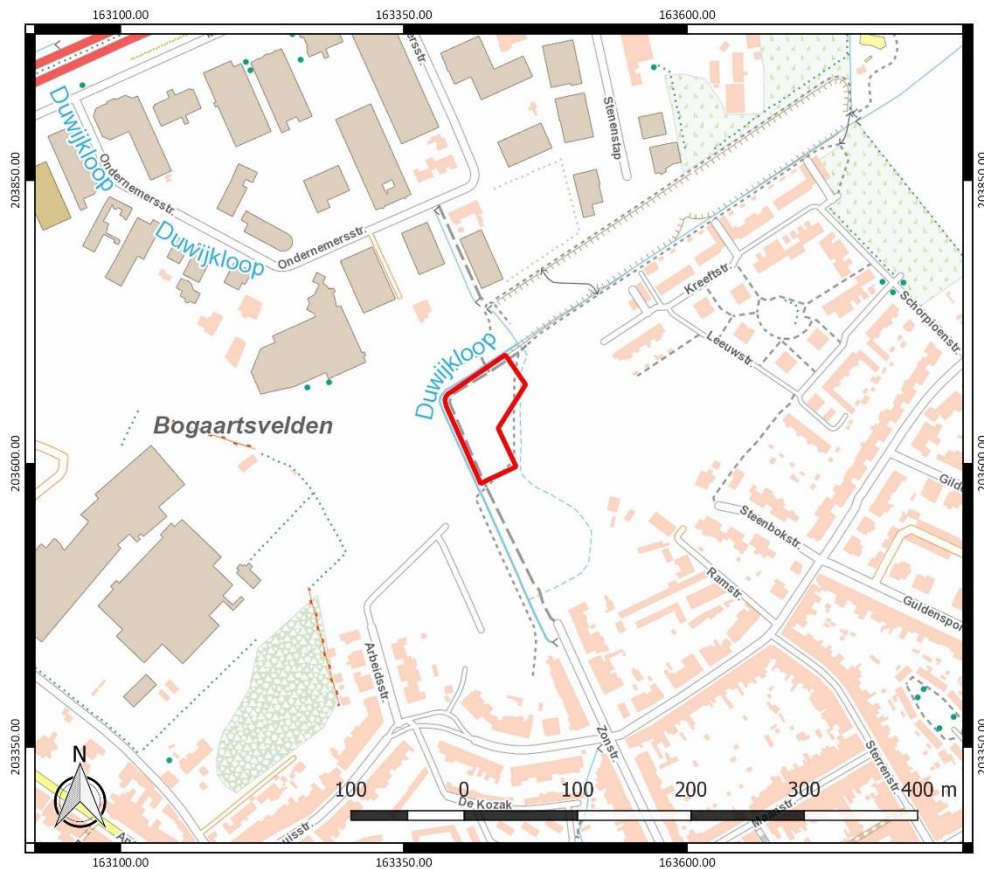

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Lier, Afdeling 2, sectie A, nummers 525B, 527S en 495D

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 4374 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 20/11/2017 – 24/11/2017

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, metaaltijden, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland

Verstoorde zones: er zijn gekende verstoorde zones. Ze komen aan bod in hoofdstuk 2.2

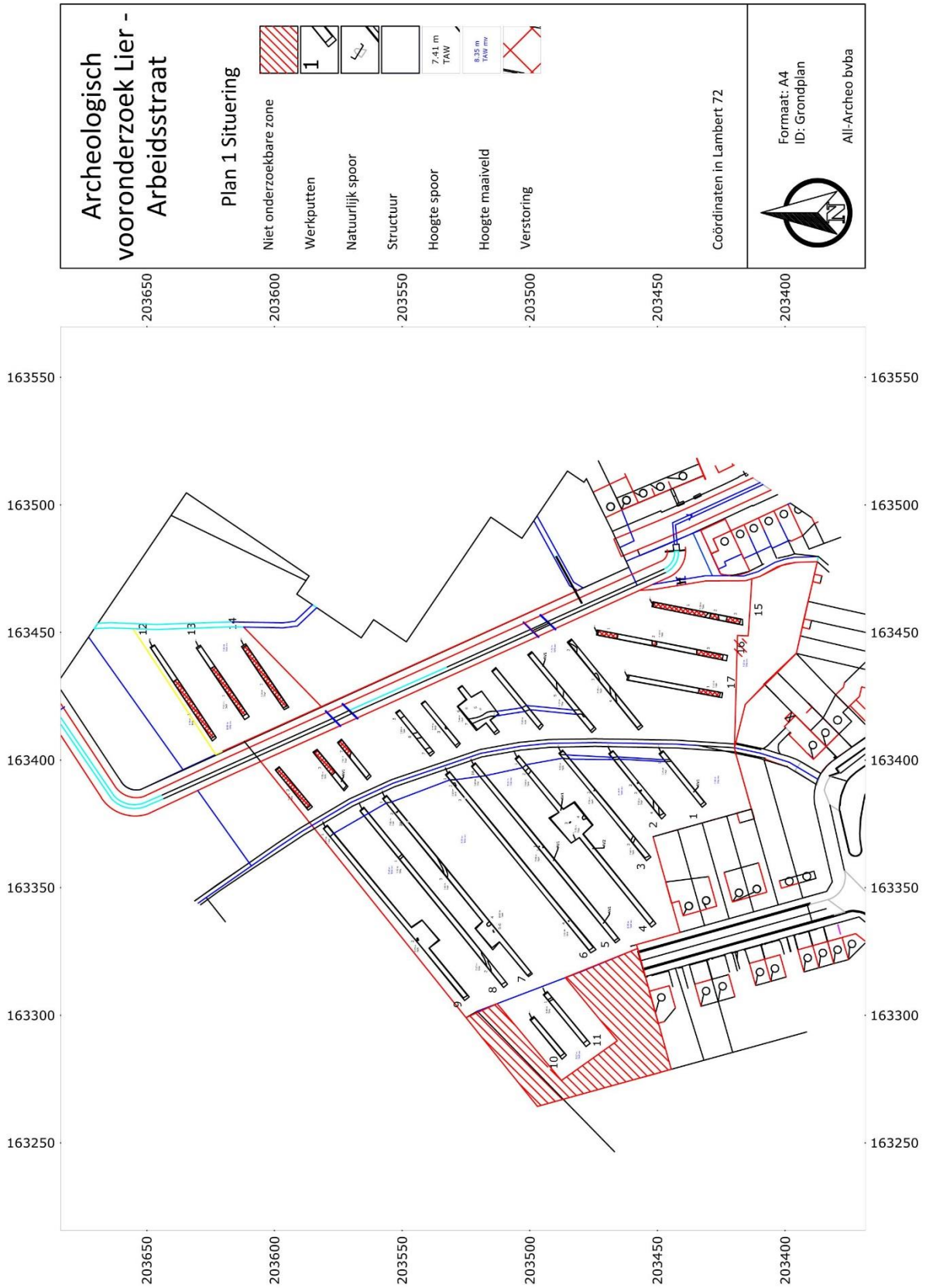
2.2 Archeologische voorkennis

Bij de uitvoering van een archeologisch vooronderzoek dat plaatsvond aan de Arbeidsstraat (CAI ID 157031; Bogerse Velden West Fase 1) werd reeds een deel van het huidige onderzoeksgebied aan de hand van proefsleuven onderzocht. In de zone die aansluit bij en deel uitmaakt van het onderzoeksgebied, werden verstoringen vastgesteld die vermoedelijk het gevolg zijn van samendrukking door zware machines (Figuur 4).³

Figuur 3: Overzichtskartaal met aanduiding van de proefsleuven en de aangetroffen verstoring in de zuidelijke zone van het onderzoeksgebied bij het archeologisch vooronderzoek te Lier – Arbeidsstraat (Reyns/Bruggeman 2011), weergegeven op een recente luchtfoto (www.geopunt.be)

³ Reyns/Bruggeman 2011, 24; Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 157031, Arbeidsstraat 1 (geraadpleegd op 21/11/2017)

Figuur 4: Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek aan de Arbeidsstraat (Reyns/Bruggeman 2011)

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

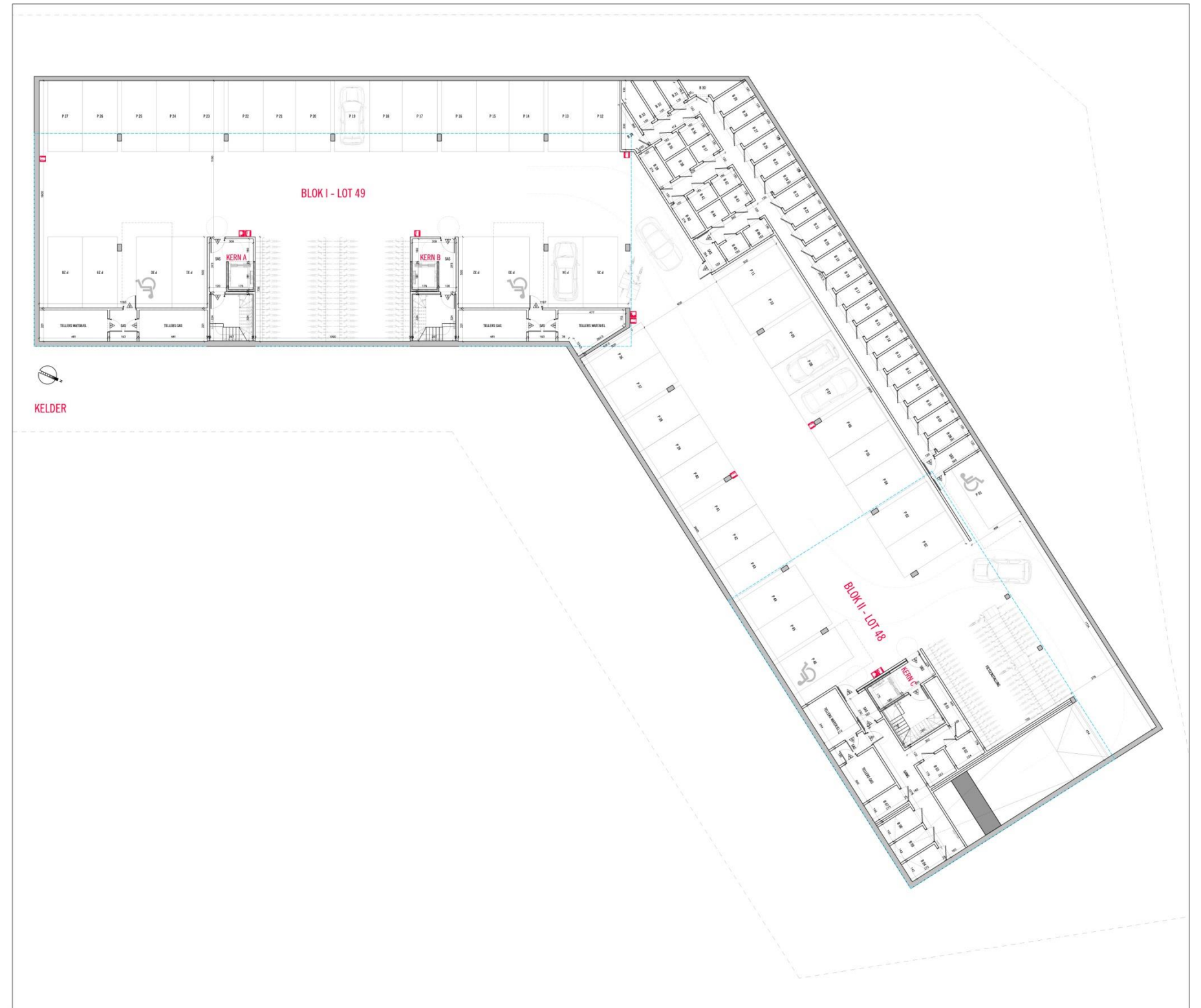
Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

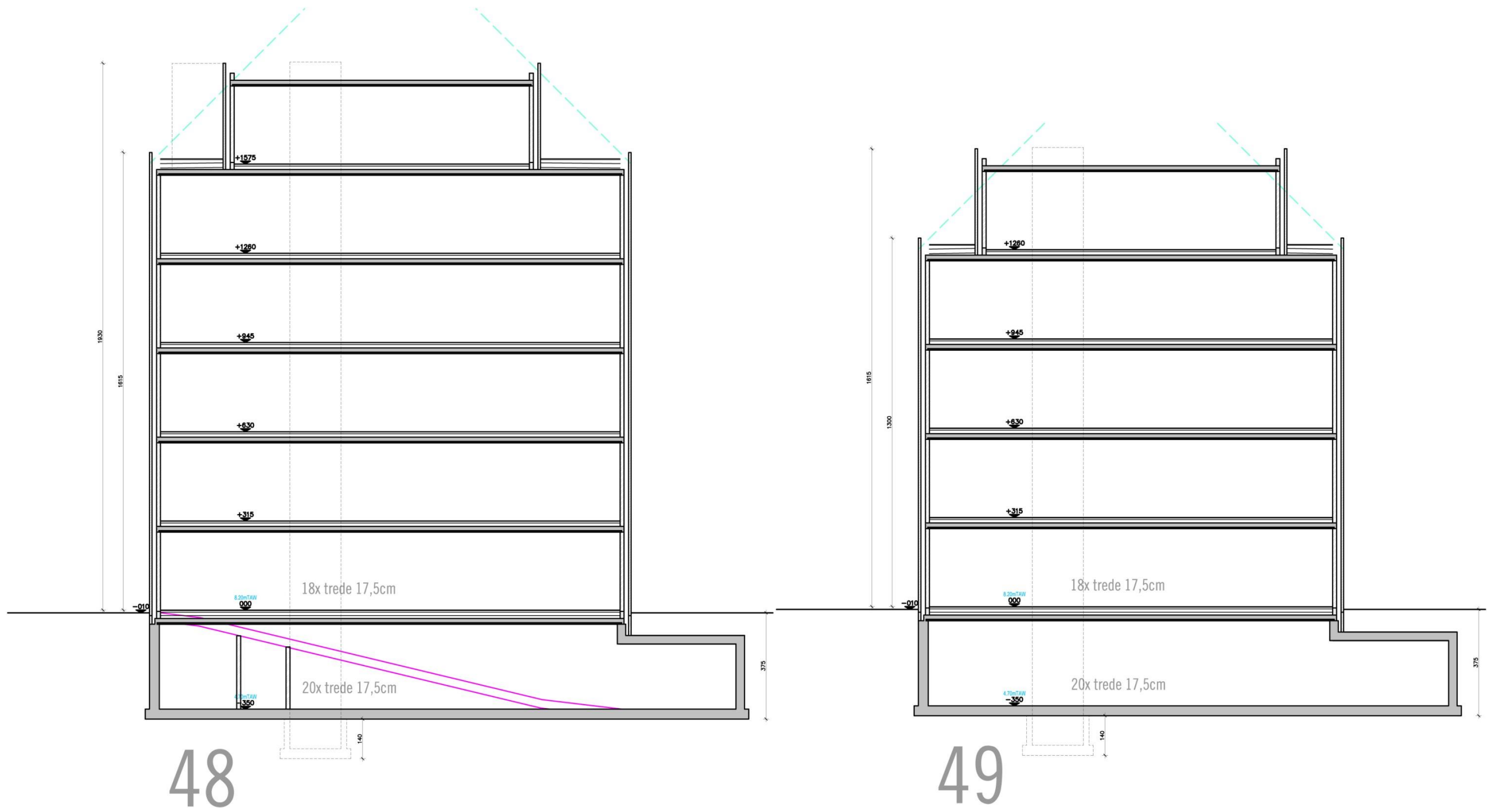
Op het terrein zullen nieuwbouw appartementen gerealiseerd worden, ter hoogte van lot 48 en 49 (Figuur 5 - Figuur 7). De nieuwbouw appartementen worden voorzien van een gemeenschappelijke kelderverdieping met een bruto oppervlakte van ca. 1878,57 m². De uitgravingen voor de aanleg van de kelderverdieping zullen een verstoringsdiepte kennen van ca. 3,75 m onder het maaiveld. Ter hoogte van drie liftputten wordt over een oppervlakte van ca. 6,15 m² per liftput een bijkomende uitgraving voorzien, van 1,40 m. Ook zijn er indirecte factoren zoals compactie bij de werfingrepen door de inzet van zware machines, die een negatieve invloed op het aanwezige bodemarchief hebben.

Figuur 5: Ontwerpplan

Figuur 6: Grondplannen

Figuur 7: Snedes

2.3.3 Werkwijze

Een archeologienota met beperkte samenstelling mag worden opgesteld omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn.⁴

Deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt opgesteld met betrekking tot de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader (zie verder). Een groot deel van het onderzoeksgebied werd in het verleden reeds onderzocht aan de hand van proefsleuven. Daaruit blijkt dat een groot deel van het bodemarchief er verstoord is. Het assessmentrapport blijft daarom beperkt tot het doorslaggevende aspect uit de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader.

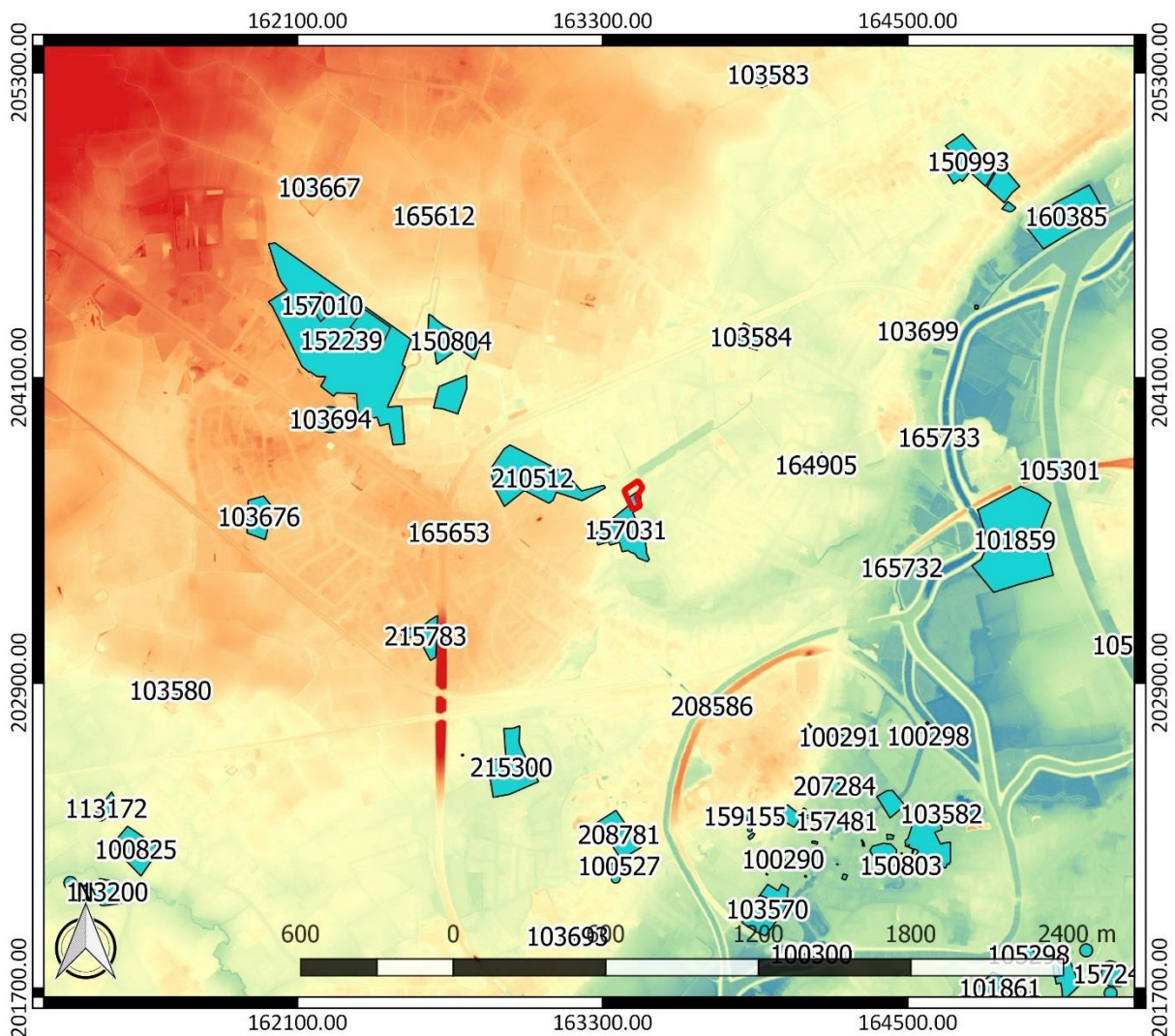
⁴ Code van Goede Praktijk 2.0, 106

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

Er zijn geen beschermd landschap, stads- of dorpsgezicht, archeologische zone of monument aanwezig binnen het onderzoeksgebied. Er is ook geen geïnventariseerd landschappelijk erfgoed of Wereldoorlog-relicten aanwezig binnen het onderzoeksgebied.

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) situeert een vondstlocatie binnen het onderzoeksgebied. De bespreking van CAI ID 157031 kwam reeds aan bod in hoofdstuk 2.2. In de zone die aansluit bij en deel uitmaakt van het onderzoeksgebied, werden verstoringen vastgesteld die vermoedelijk het gevolg zijn van samendrukking door zware machines (Figuur 4).⁵

Figuur 8: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m, met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroenderfgoed.be/>)

⁵ Reyns/Bruggeman 2011, 24; Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 157031, Arbeidsstraat 1 (geraadpleegd op 21/11/2017)

2.4.2 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?

Een groot deel van het onderzoeksgebied is in het verleden reeds onderzocht aan de hand van proefsleuven. Dit kaderde in een ruimer archeologisch vooronderzoek aan de Arbeidsstraat (Bogerse Velden West, Fase1). Daarbij werden in de zone van het onderzoeksgebied verstoringen vastgesteld, die het gevolg lijken van samendrukking van de bodem door zware machines. De begrenzing van deze verstoringen werd niet vastgesteld tijdens het onderzoek. De verstoringen kunnen zich bijgevolg nog verder naar het noorden toe voordoen. Binnen het onderzoeksgebied werden geen andere archeologische sporen aangetroffen. Op basis van de vaststelling van een verstoord bodemarchief in een groot deel van het onderzoeksgebied kunnen we besluiten dat het archeologisch potentieel van het terrein laag is.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de bouw van appartementen. De aanleg van een ondergrondse kelderverdieping betekent in het grootste deel van het onderzoeksgebied een verstoring tot een diepte van ca. 3,75 m. In het niet-onderkelderde deel van het onderzoeksgebied dient er rekening mee gehouden te worden dat de geplande werken compactie van de bodem zullen veroorzaken buiten de zones waar de eigenlijke werken voorzien worden. Het bodemarchief in het onderzoeksgebied blijkt echter al sterk verstoord. Daarom

2.4.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Een groot deel van het onderzoeksgebied is in het verleden reeds onderzocht aan de hand van proefsleuven. Dit kaderde in een ruimer archeologisch vooronderzoek aan de Arbeidsstraat (Bogerse Velden West, Fase1). Daarbij werden in de zone van het onderzoeksgebied verstoringen vastgesteld, die het gevolg lijken van samendrukking van de bodem door zware machines. De begrenzing van deze verstoringen werd niet vastgesteld tijdens het onderzoek. De verstoringen kunnen zich bijgevolg nog verder naar het noorden toe voordoen. Binnen het onderzoeksgebied werden geen andere archeologische sporen aangetroffen. Op basis van de vaststelling van een verstoord bodemarchief in een groot deel van het onderzoeksgebied kunnen we besluiten dat het archeologisch potentieel van het terrein laag is. Dat betekent dat ook het potentieel op kennisvermeerdering in geval van bijkomend archeologisch vooronderzoek laag ingeschat wordt. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht in het kader van de geplande werken.

3 Samenvatting

Een groot deel van het onderzoeksgebied is in het verleden reeds onderzocht aan de hand van proefsleuven. Dit kaderde in een ruimer archeologisch vooronderzoek aan de Arbeidsstraat (Bogerse Velden West, Fase1). Daarbij werden in de zone van het onderzoeksgebied verstoringen vastgesteld, die het gevolg lijken van samendrukking van de bodem door zware machines. De begrenzing van deze verstoringen werd niet vastgesteld tijdens het onderzoek. De verstoringen kunnen zich bijgevolg nog verder naar het noorden toe voordoen. Binnen het onderzoeksgebied werden geen andere archeologische sporen aangetroffen. Op basis van de vaststelling van een verstoord bodemarchief in een groot deel van het onderzoeksgebied kunnen we besluiten dat het archeologisch potentieel van het terrein laag is. Dat betekent dat ook het potentieel op kennisvermeerdering in geval van bijkomend archeologisch vooronderzoek laag ingeschat wordt. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht in het kader van de geplande werken.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Reyns, N./J. Bruggeman, 2011: *Archeologisch vooronderzoek Lier – Arbeidsstraat Verkaveling Bogerse Velden West*, Bornem (Rapporten All-Archeo bvba 33).

4.2 Websites

Cartesius (2017)

<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2017)

<https://cai.onroerenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2017)

<http://dov.vlaanderen.be>

Erfgoedbank Waasland (2017)

<http://www.waaserfgoed.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2017)

<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2017)

<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2017)

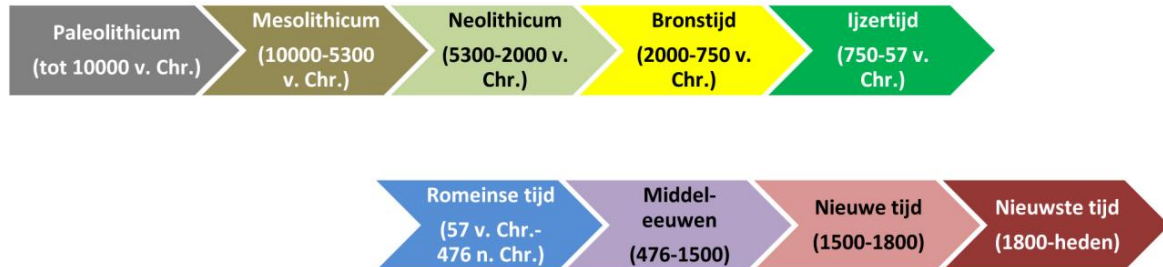
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2017)

<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst bureauonderzoek: projectcode 2017K141

Plan-nummer	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	20/11/2017
2	Topografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	20/11/2017
3	Overzichtskaart	Situering aangelegde proefsleuven binnen het onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	22/11/2017
4	Allesporenkaart	Sporen en structuren van het archeologisch vooronderzoek Lier-Arbeidsstraat	1:1	Digitaal	05/05/2011
5	Bouwplan	Ontwerpplan	1:1	Digitaal	20/11/2017
6	Bouwplan	Grondplannen	1:1	Digitaal	20/11/2017
7	Bouwplan	Snedes	1:1	Digitaal	20/11/2017
8	CAI-kaart	CAI vondstlocaties	1:1	Digitaal	21/11/2017